

Fyrmastbarken Abraham Rydberg (1929-1942)

SKEPPSORDER

FÖR

BESÄTTNINGEN

RYDBERGSGASTARNA

Ship's orders for the Rydberg Crew

Årg. 94	Redaktion	Ansvarig utgivare	September
Nr 3	Johnny Lund	Sten Gattberg	2026
	Lars Bergman		

KAPTEN HAR ORDET

Gastar!

Årsmönstringen 2026 kunde genomföras om skeppsbord den 3 maj på *Briggen Tre Kronor af Stockholm*. Efter förhandlingar med Briggen kom vi överens om att få ha vår traditionella ceremoni på däck och i salongen. Mönstringsceremonin uppskattades av Briggenföreningen liksom av de närvarande Gastarna. Ett gyllene tillfälle att utbyta erfarenheter och möjligheter att skapa kunskap om varandras verksamheter. Teckna gärna medlemskap i Briggenföreningen och/eller ansluta som volontär.

I närvaro av 31 Gastar och 10 medföljande befordrades sex Jubelgastar. För fyra avlidna Gastar hölls en tyst minut. Främst gick tankarna till Hedersstyrman Åke Kindstedt och Bo Johansson vilka betytt så mycket för Besättningen. Sex nypåmönstrade Gastar hälsades välkomna. Kapten läste ”Sjömans mönstring” och vår nye Kaplan Jerker Schmidt höll korum.

Årsmötet hölls, loggboken föredrogs och godkändes, Tallyman lämnade godkänt för Skeppskassan och Besättningen gav Befälet ansvarsfrihet. Mönstringsavgiften beslutades oförändrat

till 350: - (175: - för juniorer) för kommande år. Vår största kostnad är för tryck och distribution av *Skeppsorder*. För att slippa höja mönstringsavgiften minskas antalet nummer till tre per år.

Befälet omvaldes liksom Tallymen/revisorer. Frågan om rekrytering diskuterades ivrigt och några förslag framkastades. Befälet skall granska och pröva dem.

Årsmönstringen avslutades med lunch i salongen tillagad av skeppskocken. Hedersgästerna Tommy, Stiftelsens ordförande, och Eva Adamsson liksom Korhan Koman, Briggenföreningens ordförande, hälsades välkomna.

Vid studentavslutningen på Öckerö representerades Rydbergsgastarna av Jubelgastarna Ragnar Westblad och Kjell Loftenius som överlämnade en sjömanskniv till *Milton Stiller***.** Vid Marina Läroverkets avslutning överlämnade Kock Michael Jorsback sjömanskniven till *Stina Trotzig.*

Besättningen Rydbergsgastarna, på det 98:e året, står på två ben för Gastarna – dels Backlagen, dels *Skeppsorder*. Sydkustens Backlag har inte varit aktiv på flera år och Vestkustens har legat lågt. Men Backlagsförman, Ola Manhed, har planer på att samla till ett Backlag. Ostkustens Backlag håller ställningarna med ett aktivt deltagarantal under Anders Isberg ledning. Trots att vi kan mönstra några nya Gastar varje år, är minskningen märkbar. Det påverkar Besättningens ekonomi vilket gör att Skeppsorder endast kommer att ges ut tre gånger per år.

Skeppsorder bygger på artiklar, historier och skildringar som Gastarna lämnar in. Förutom denna Skeppsorder kan många tidigare årgångar, från 2007 plus några jubileumsnummer, läsas på www.rydbergsgastarna.se

Våra handlingar, böcker, tavlor och vissa inventarier har nu med hjälp av 1:e Styrman Nils Larsson med biträde av Båtsman Jan Persson flyttats till Drottning Victorias Örlogshem. Nästa steg är att organisera och förteckna dessa.

Blivande sjömän utbildas bland annat på våra vinterseglande ”uteseglare” *Gladan och Falken, Gunilla* och *Älva*.

Gladan har under våren seglat från Florida upp till New York för firande av USA 250 årsjubileum den 4 juli. Därifrån seglade hon till Boston för att med sjövärnskårsaspiranter segla till Azorerna. Den 1 september började *Gladan* hemseglingen. Hon väntas till Karlskrona den 30 september efter ett års bortovaro.

Det är andra gången *Gladan* deltagit i ett stort firande i USA. Förra gången var det 1976 då *Gladan* var bemannad med Rydbergselever, civila sjömän som fick räkna dubbel sjötid för så kallad styrd praktik. Dessa elever planerar närvara vid *Gladans* hemkomst som ett 50-årsminne.

Gunilla och *Älva* har påbörjat sina vinterseglingar. *Falken* ligger i Karlskrona, beredd segla sydvart.

Det finns många som seglat i våra seglande skolskepp som inte mönstrat i Besättningen Rydbegsgastarna. Gastar, se Er omkring i vänkretsen och Ni hittar säkert någon som är behörig att ansöka om mönstring. Eller ta med personen som gäst till ett Backlag.

Låt minnena av segelfartygen hållas vid liv – slut upp till backlagsträffarna!

Sten Gattberg

Avlidna

Åke Kindstedt, Hedersstyrman och Jubelgast, avled på Påskaftonen på sitt sommarställe på Singö, med sonen Tord vid sin sida.
Åke har betytt mycket för Rydbergsgastarna sedan han mönstrade på 1954 i samband med att han blev uttagen att segla med skonerterna på vinterexpeditionen 1954–55.
Åke befordrades till Matros 1995 och till 1:e styrman 1997. Åke innehade befattningen till 2009. Han tilldelades Hedersplakett nr 48 2011 och utsågs till Hedersstyrman.
Åke var aktiv i ledningen av Gastarna. Bland annat ordnade han tillsammans med hustru Agneta (tilldelad Hedersplakett 2011) ett välfyllt arkiv på Skebokvarnsvägen. Han tog initiativet till ett flertal träffar och seglingar med skonerterna för Gastarna.
Begravning skedde i Enskede kyrka den 6 maj i kista draperad med det bårtäcke han donerat till Besättningen och hedrad med flaggvakt samt dikten ”Sjömans Mönstring”.

Flaggvakten fr v Johnny Lund, Ante Lindgren, Björn Carlgren, Michael Jorsback.

Anders ”Atte” Lambert, född 19 maj1942, var Jubelgast och tidigare Kock i Befälet och avled 17 juli i Saltsjöbaden. Atte var sjöman och friluftsmänniska med stark känsla för ungdomars utveckling.
Själv började han segla tidigt och mönstrade som elev i *Flying Clipper* 1959. Atte antogs som reservofficersaspirant vid Kungl. Sjökrigsskolan 1964 och seglade då *Gladan* för att efter långresa med *Älvsnabben* återkomma till skonerterna som mastkorpral.

Atte engagerade sig i ett flertal föreningar och verksamheter som Saltsjöbadens Sjöscoutkår, Gotska Sandöföreningen och Rydbergsgastarna. Som Gast mönstrades han som Kock 1990 och ingick i en grupp som tog fram vår nuvarande snapsvisebok tillsammans med Sverker Westin och Bo Wahrolén.
Begravningen skedde i Uppenbarelsekyrkan, Saltsjöbaden i närvaro av ett stort antal släkt och vänner. Rydbergsgastarna hedrade Atte med Gastarnas Flagga och uppläsning av dikten ”Sjömans Mönstring”.

Kalendarium

Backlag Ost	torsdag 15 oktober
Manusstopp Skeppsorder 1/2027	måndag 11 januari

HMS af Chapman i Malmö hamn 1926

Premieutdelning på Danderyds Marina Läroverk

Fredagen den 5 juni 2026 var det åter dags för premieutdelning på Danderyds Marina Läroverk. Solen sken som vanligt denna examensdag och efter trevligt mottagenade av den administrative chefen Fredrik Lindeberg, embarkerades *M/S Blue Charm* kl 1230, fullastad med de blivande studenterna. Stämningen var hög och lärarna höll tal och överlämnade diverse diplom samt avgångsbetyg. Efter en kortare presentation av Besättningen Rydbergsgastarna överlämnades årets premie i form av en engelsk sjömanskniv till Stina Trotzig som av

skolan nominerats till premien med motiveringen ” *Genom sin målmedvetenhet och sitt genuina intresse för sjöfart har denna elev visat mycket goda förutsättningar för framtida studier till sjökapten. Med särskilt stark drivkraft inom fysikämnet har eleven visat både nyfikenhet, ansvarstagande och en vilja att utvecklas – egenskaper som är viktiga inom sjöfartsyrket. Genom sitt engagemang i studierna är Stina Trotzig en mycket värdig vinnare till Rydbergsgastnomineringen*.”

Stina blev mycket glad för premien och berättade att hon bestämt sig för att studera till sjökapten. Först planerades för ett års sjöpraktik innan hon ämnade söka till utbildningen.

Fredrik Lindeberg tackade Besättningen Rydbergsgastarna för att vi delade ut premien och såg fram emot nästa års besök, ett besök som uppskattas av läroverket.

Michael Jorsback

Rydbergsgastar besöker *T/S Gunilla*

Vi var sex Rydbergsgastar, som fick erbjudande om att besöka *T/S Gunilla* i början av augusti.

De flesta av oss, dock ej undertecknad, hade tidigare seglat i befattning ombord i Gunilla.

Fr vänster: Gunnar Tholander, Annelie, Ola Mannhed, Olof Pipping o Kjell Loftenius

Vilken härlig dag det blev i Hönö Klåva. Solen sken, fyllda restauranger och affärer samt en massa försäljningar pågick för fullt längs kajerna - en fantastisk fin sommardag i Göteborgs norra skärgård.
Mitt ”i smeten” låg det vackra skolfartyget *Gunilla*. Ombord var det full aktivitet med flera hundra gäster på ”öppet hus”. Vi gastar välkomnades och togs omhand av Annelie, som är lärare på skolan. Hon berättade livfullt om sina erfarenheter och om livet ombord. De flesta eleverna tjänstgör under 2 månader av ett läsår. Första årskursen av eleverna seglar fartyget ner till södra Europa, sen tar årskurs två över för vidare seglats söderöver och västerut. Sista årskursen seglar i Västindien och sedan hem. Detta är en grundplan, som är flexibel.

Andra halvan av besöket togs omhand av befälhavaren Ingvar Bennmo. Vi fick en grundlig genomgång och besökte allt från byssan till hytter och styrhytt. Rent och snyggt överallt. Plan för förbättring av huvuddäck finns. Ingvar berättade att eleverna är väldigt positiva och vill lära sig ”allt”.

Skolan är ju också den mest eftertraktade i Gbg -området.

Tack för en fin dag ombord
Lycka till med de nya eleverna, som kommer ombord 13 augusti.

Fair Winds!

Ragnar Westblad

En räddningsbragd vid Kap Horn[1]

I slutet av 1920-talet gästade en rad föredragshållare de många föreläsningsföreningarna i landet. En herre kom också till Sikeå. Han berättade om en otrolig räddning av besättningen från ett brittiskt skepp vid Kap Horn. Ideligen blev han avbruten och rättad av en gammal man som satt längst bak i salen. Föredragshållaren blev till slut irriterad och undrade:
- Vad vet ni egentligen om det här?
- Jag var med, svarade den gamle mannen.

Den gamle mannen var nämligen timmerman Andreas Eriksson, nu död sedan många decennier. Han var född i Sikeå 1857 och var känd som en god berättare. När han kom in i köket hos någon familj och kom i gång med berättandet, då tystnade alla stojande barn och satt som tända ljus medan farbror Andreas berättade om sina upplevelser till sjöss.
Någon risk för att Andreas skulle sväva ut i skepparhistorier var det inte. De flesta vuxna män i trakten hade också varit till sjöss och visste var gränsen mellan dikt och verklighet gick. Det var också en religiös bygd och den som ljög blev illa sedd. Det var inte Andreas Eriksson.

Nåväl, i Sikeå, ungefär sex mil nordost om Umeå, byggdes omkring 30 fartyg under 1800-talet. Det största var barkskeppet *Stavanger* år 1880 på 942 ton. Ett annat av de större var barkskeppet *Robertsfors* år 1883 och det är om henne det här handlar. Fartyget hade en längd av 172 fot, bredden var 35 och djupet vid lastrumsluckans akterkant 19 fot. Hon mätte 763 ton. Båda fartygen hade kommit till under skeppsbyggmästare O.P. Åbergs ledning.

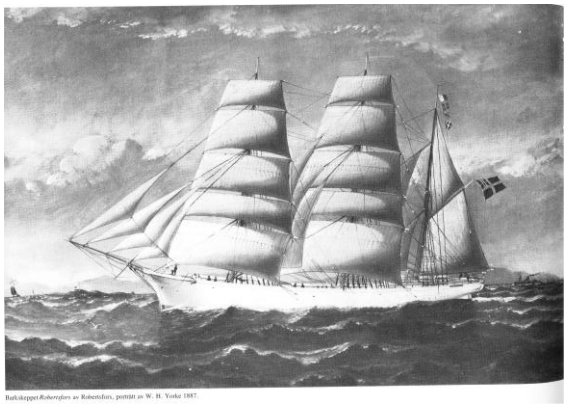

Barkskeppet *Robertsfors*

En av de timmermän som var med och byggde *Robertsfors*, Andreas Eriksson från Sikeå, mönstrade på som timmerman, när fartyget i oktober lämnade hamnen med virkeslast under kapten G.E. Sandborgs befäl. Kaptenen var stockholmare, förste styrmannen M.V.A. Ahlander gotlänning, andre styrman Jonas W. Nilsson var från Bygdeå, grannby till både Sikeå och Robertsfors. Förutom befälet fanns l2 man ombord, de flesta från trakten.

På en av sina första resor blev *Robertsfors* huvudagerande i ett bärgningsdrama, som levt sig kvar i bygden till den dag som i dag är. Eftersom det veterligt inte finns något exakt nedskrivet om historien, skall traditionen vidareberättas så som Andreas Eriksson berättade den på gamla dagar. En del kompletterande uppgifter kommer dock från tillgängliga officiella källor.

Vid nyåret 1886/87, då man rundade Kap Horn, såg man ett skepp som höll på att förlisa inne bland bränningarna. Andra fartyg hade tidigare försökt bispringa de nödställda, men på grund av faran gett upp.
Det var en engelsk järnbark med en förhållandevis stor besättning som höll på att brytas ner. Kaptenen var engelsman, förstestyrman norrman. När styrmannen sett att det var ett svenskt fartyg som kom, hade han sagt att svenskarna nog skulle göra ett försök att undsätta. Kaptenen, som var skadad, hade skakat på huvudet. Han liksom den

[1] Ur Longitude 12

övriga besättningen hade slutat att tro på räddning. De väntade alla på det oundvikliga slutet.
I *Robertsfors* började man omedelbart förbereda bärgning av de nödställda. Skutan var lättmanövrerad och man försökte komma haveristen så nära som möjligt. Att sätta ut en livbåt i den grova sjön på vanligt sätt var otänkbart. Man riggade i stället upp taljor i två rår, storrån och fockrån, och hissade upp livbåten högt över däck. Sex man skulle ta plats, fyra för att ro, en för att styra och en i stäven klar med kastlina. Alla skulle vara ogifta, inte ha familj. Fem man var redan på plats. Då ropade man från livbåten: "Vi går inte om inte timmerman följer med."
Andreas Eriksson var gift och hade barn hemma. Han gick upp och tog plats i livbåten.
- Man måste ju tänka på att det gällde många människoliv, svarade han på gamla dar, när någon frågade varför han ställde upp.
Medan det här hände vräkte man från *Robertsfors* ut så mycket olja man kunde på vågorna för att lugna ner dem. Av fartygets krängningar kom livbåten i svajning och när kapten Sandborg tyckte att det var nog, kapades blocken i rårna och livbåten kom i sjön, tillräckligt långt från fartygssidan för att undgå att krossas.
Det var ett drygt arbete att ta över de engelska besättningsmännen. Det gick bara att ta några stycken i sänder. Till slut var bara kaptenen kvar. Han var stor och tjock och därtill skadad. Man hade inte tillräckligt med krafter kvar för att få honom in i livbåten utan man tvingades bogsera honom efter sig i det iskalla vattnet. Ombord i *Robertsfors* kom han emellertid.
Bärgningen av folket gick till så, att man först lyckades få över kastlinan till haveristen. Med hjälp av den drog man över en grövre tross som folket fick klänga sig fast vid och ta sig ner i livbåten. På liknande sätt hjälptes de nödställda över i *Robertsfors*.
Den engelska besättningen fick följa med *Robertsfors* i flera veckor, innan de kom till en lämplig hamn för "avmönstring" och färd till England.
Bärgningen blev mycket omskriven på sin tid i engelska tidningar. Fartygets bild förekom tillsammans med stora rubriker. När *Robertsfors* kom till Hull, sköt engelska marinfartyg salut och ett av dem kom långsides, befälet kom ombord, tackade för räddningsbragden och inbjöd till fest i land. Livbåtsbesättningen fick vid det tillfället drottning Victorias hedersmedalj i silver. De fick också en summa pengar, litet större än den övriga besättningen.

Kurt Boberg
Umeå

Alltid lättar det något

Styrman Gårding hade på gamla dagar slagit sig ner i ett litet hus nära havet. En av badgästerna på platsen observerade att en liten pojke varje morgon knackade på hos gamle styrman och varje gång kom ut igen med ett belåtet grin i ansiktet. Slutligen tillfrågades pojken, vad det där dagliga besöket hade för syfte.

- Jo, svarade pojken, styrman har bett mig att komma varje morgon och säga att ”kapten hälsar att styrman ögonblickligen ska komma upp på däck”.
- Jaså. Nå vad säger styrman då?
- Han säger bara: ”hälsa kapten och be honom dra åt h-e”. Och så får jag 10 öre.

Okänd

FLAGGAN I TOPP

September		
16 Anders Atterberg	80	O
Oktober		
3 Johan Bager	80	O
16 Erland Sönnerstedt	85	O
25 Hans Verde	90	V
November		
11 Adrian Ström	70	O
December		
4 Johan Leffler	80	V

ANMÄL ADRESSÄNDRING!

Glöm inte bort att meddela adressändring när Du flyttar. Befälets adress finner Du i rutan här intill.
Anmäl/uppdatera även Din e-postadress med ett mejl till anders_rudin@yahoo.com

ÅRSAVGIFT (Tidigare benämnd mönstringsavgift)
Avgiften för år 2027 är 350 kr, för juniorgastar 175 kr. Pg 5 50 66-5. Glöm ej ange ditt namn.

SKEPPSORDERS REDAKTION

Johnny Lund
Stockholmsv. 62
122 62 ENSKEDE
kkjolu@gmail.com

Lars Bergman
lars.h.bergman@gmail.com

Tryckt hos Haninge Kommuntryck

Aktuella priser i slabbkistan

Keps med brodyr	180:-
Snapsglas	90:-
Standert	160:-

Slabbkistan stängd tills vidare för inventering och uppdatering

5 50 66 -5 och skriva Din beställning på talongen. Till priset för beställda artiklar ska Du lägga 50:- för porto och emballage. Det går också bra att betala mot faktura.

Bårtäcke (blått) med Besättningens emblem finns för utlåning. Kontakta 1:e Styrman.

Aktuella uppgifter om Befälet

Kapten	Sten Gattberg sten@famgattberg.se	070-444 7382
1:e Styrman	Nils Larsson nickel@telia.com	073-962 6399
2:e Styrman	Håkan Granander hakan.granander@gmail.com	070-130 3038
3:e Styrman	Anders Rudin anders_rudin@yahoo.com	070-795 8596
Båtsman	Jan Persson drjan.persson@gmail.com	070-379 4880
Kock	Michael Jorsback mikjor@gmail.com	070-218 2260
Matros	*vakant*	

Backlagsförmän:

Ostkusten	Anders Isberg anders.t.isberg@telia.com	073-765 0320
Sydkusten	*vakant*	
Västkusten	Ola Manhed olamanhed@gmail.com	073-697 3608

Besättningens adresser

Allmän postadress	Teatergatan 3 111 48 Stockholm
e-post	info@rydbergsgastarna.se
Hemsida	www.rydbergsgastarna.se
Ekonomi, fakturor	c/o Anders Rudin Karen Blixens Gata 7 168 44 BROMMA